

ПОЧАТКОВА ОСВІТА. ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

УДК 37.016:808.5:613

Наталія ДМИТРЕНКО,
викладач-методист кафедри словесних дисциплін
Луцького педагогічного коледжу

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИЙ АСПЕКТ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті висвітлено питання реалізації здоров'язбережувальних освітніх технологій у процесі формування навичок виразного читання молодших школярів на уроках літературного читання. Обґрунтовано позитивний вплив виразного читання на розвиток комбінованого типу дихання, який визнаний фахівцями як найбільш оптимальний для молодших школярів у здоров'язбережувальному аспекті. Запропоновано вправи для розвитку комбінованого типу дихання на уроках літературного читання.

Ключові слова: здоров'язбережувальна компетентність, здоров'язбережувальні освітні технології, літературне читання, навички читання, виразне читання, техніка читання, дихальний апарат, комбінований тип дихання.

В статье рассматривается вопрос реализации здоровьесохраняющих образовательных технологий в процессе формирования навыков выразительного чтения младших школьников на уроках литературного чтения. Обосновано позитивное влияние выразительного чтения на развитие комбинированного типа дыхания, который признан специалистами наиболее оптимальным для младших школьников в здоровьесохраняющем аспекте. Предложены упражнения для развития комбинированного типа дыхания на уроках литературного чтения.

Ключевые слова: здоровьесохраняющая компетентность, здоровьесохраняющие образовательные технологии, литературное чтение, навыки чтения, техника чтения, дыхательный аппарат, комбинированный тип дыхания.

The article deals with the issue of the implementation of health-saving educational technologies in the process of the developing junior pupils' skills of the expressive reading at the Reading lessons. It is substantiated that the positive influence of the expressing reading

on the development of the combined type of respiration, which is recognized by specialists as the most preferable for junior pupils through the health-saving aspect. The exercises for the development of the combined type of respiration at the Reading lessons are suggested.

Key words: health-saving competence, health-saving educational technologies, Reading, reading skills, expressive reading, reading technique of reading, respiratory apparatus, combined type of respiration.

Постановка проблеми. Україна декларує здоров'я як найвищу цінність людини. Відповідно до Конвенції ООН про права дитини, Статуту Всесвітньої організації охорони здоров'я, Конституції України здоров'язбережувальну стратегію держави в системі освіти визначають: Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про фізичну культуру і спорт», Національна доктрина розвитку освіти України в XXI століття, Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя в дітей та молоді, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, Концепція «Нова українська школа» та ін. [9].

З одного боку, задекларований у міжнародних і державних документах пріоритет триєдності фізичного, духовного та соціального аспектів здоров'я особистості, виховання школяра в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих як до найвищої індивідуальної й суспільної цінності зумовили появу низки наукових розробок і досліджень вітчизняних і зарубіжних педагогів, психологів, методистів, а з іншого – спостерігаються суперечності між кількістю теоретичних і методичних досліджень із питань збереження здоров'я учнів початкової школи та ефективністю цього процесу в умовах реального освітнього процесу, зокрема в системі формування навичок виразного читання в початковій школі.

Це дає підстави стверджувати про недостатню увагу педагогічної спільноти до питання формування навичок виразного читання молодших школярів із погляду забезпечення здоров'язбережувального підходу до освітнього процесу в сучасних умовах, адже від ступеня сформованості читацьких навичок, насамперед навичок виразного читання, залежить не лише успішність, а й здоров'я учнів початкової школи.

Уміння виразно читати – досить складний поступовий процес, що розглядається як комплексне інтелектуально-емоційне утворення, яке охоплює низку інших умінь, зокрема опанування техніки мовлення, використання засобів логіко-емоційної виразності читання, позамовних засобів виразності в процесі читання та ін. Крім того, виразне читання є одним з основних видів мовленнєвої діяльності й виконує ряд функцій (комунікативну, пізнавальну, виховну, естетичну), що зумовлює його цінність як загальноосвітнього вміння, засобу виховання й розвитку мовленнєвої та естетичної культури учнів, чинника саморозвитку і самовираження особистості дитини.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Проведений аналіз науково-методичної літератури дає можливість констатувати, що впродовж останніх десятиліть проблема формування якостей читання в молодших школярів досліджувалася значною кількістю науковців і педагогів, зокрема А. Богуш, М. Вашуленко, В. Горещький, І. Гудзик, О. Жежелей, С. Дорошенко, Г. Коваль, В. Науменко, М. Наумчук, М. Оморокова, О. Савченко, Н. Скрипченко та ін.

Дослідники на перше місце ставлять фактори успішного оволодіння молодшими школярами навичками читання: необхідність розвитку оперативної пам'яті та уваги учнів (І. Федоренко); інформаційно-ціннісний підхід (А. Кушнір); урахування особливостей розвитку різних якостей читання (М. Оморокова). Теорія продуктивного багаторазового читання була обгрунтована В. Горещьким. Спеціальній методиці активного впливу на навички читання, а саме на зорове, слухове, змістове сприйняття прочитаного, звертають значну увагу Г. Коваль, І. Гудзик, М. Наумчук.

Проблему формування вмінь і навичок виразного читання молодших школярів досліджували лінгводидакти Б. Буяльський, Г. Волошина, С. Дорошенко, В. Зайцев, А. Капська, М. Наумчук, Г. Олійник, В. Острогорський, І. Пальченко, О. Савченко, Н. Скрипченко, Т. Суржук, І. Федоренко та ін.

Грунтовно підійшов до дослідження питань виразного читання Б. Буяльський. Науковець, приділяючи значну увагу підготовці творів до виразного читання та методиці проведення уроків читання в початковій школі, зауважував: «Навчити дитину виразно читати – означає дати їй у руки ключ до пізнання й осмислення краси та змісту художнього слова».

У розвиток методики виразного читання значний внесок зробили А. Капська й Г. Олійник. Зокрема, в посібнику Г. Олійника «Виразне читання» висвітлено основи теорії виразного читання як мистецтва слова в освітньому процесі, охарактеризовано засоби логіко-емоційної виразності, подано систему вправ та методичні рекомендації щодо їх використання у ході формування навичок виразного читання школярів [8].

Розкриттю лінгвометодичних аспектів формування виразності читання в молодших школярів достатньо уваги приділяє Г. Підлужна [9].

Г. Волошина розглядає питання формування навичок читання молодших школярів, зокрема навичок виразного читання; пропонує експериментально перевірені та науково обгрунтовані методи і прийоми підвищення ефективності уроку читання у початковій школі.

На думку В. Зайцева, в системі формування навичок виразного читання важливий оптимальний темп (від 120-150 слів за хвилину), оскільки саме при такому темпі досягається найвищий рівень розуміння учнями прочитаного.

Т. Суржук здійснено аналіз стану сформованості навичок читання учнів початкових класів, розглянуто питання вивчення та попередження помилок, у тому числі з погляду виразності, що виникають у процесі оволодіння читанням, запропоновано систему спеціальних вправ із метою підвищення ефективності формування навичок читання молодших школярів.

Заслужує на увагу і досвід реалізації здоров'язбережувальних освітніх технологій на уроках літературного читання Л. Мякотіної, зокрема нею представлена система вправ на розвиток дихання молодших школярів.

О. Савченко наголошує на необхідності комплексного підходу до розвитку і вдосконалення якостей читання, адже усвідомленість прочитаного залежить від правильності та виразності читання, правильності – від темпу й рівня усвідомленості, а виразність зі свого боку відображає всі навички читання.

Мета статті – визначити шляхи реалізації здоров'язбережувальних освітніх технологій у процесі формування навичок виразного читання молодших школярів на уроках літературного читання.

Завдання:

- розкрити педагогічний зміст поняття «освітня здоров'язбережувальна технологія»;

- проаналізувати шляхи реалізації здоров'язбережувальних технологій у процесі формування навичок виразного читання під час вивчення курсу «Літературне читання» в початковій школі.

Виклад основного матеріалу. У Державному стандарті базової та повної загальної середньої освіти (2011), Державному стандарті початкової освіти (2018) визначено одне з основних понять сучасного освітнього процесу – «здоров'язбережувальна компетентність», тобто здатність учня застосовувати в умовах конкретної ситуації сукупність здоров'язбережувальних компетенцій, дбайливо ставитися до власного здоров'я та здоров'я інших людей [1]. За визначенням М. Смирнова, до здоров'язбережувальних освітніх технологій належать «психолого-педагогічні технології, програми, методи, спрямовані на виховання в дітей особистісних якостей, культури здоров'я, що сприяють його збереженню та зміцненню, формують уявлення про здоров'я як цінності, мотивують дотримання здорового способу життя» [3].

Діти – це суб'єкти педагогічної взаємодії, оскільки навчаються в освітніх закладах до 18 років. Зважаючи на це, їхнє здоров'я формується не лише в середовищі сім'ї, а й у закладі освіти [4]. Проблема збереження здоров'я дітей на сучасному етапі набуває особливої актуальності, адже дедалі помітнішою стає тенденція до погіршення стану їх здоров'я. Результати моніторингового дослідження свідчать, що з кожним роком кількість здорових дітей зменшується. Так, за даними МОЗ України, на сьогодні повністю здоровими є лише 5% учнів, а кількість дітей із хронічними хворобами складає 80%.

За даними поглибленого дослідження стану здоров'я школярів, проведеного в останні роки фахівцями Українського інституту стратегічних досліджень МОЗ України, виявлено, що найбільш поширеними в молодших школярів є хвороби органів дихання, очей, кістково-м'язової системи [3; 10].

Мета здоров'язбережувальних освітніх технологій – забезпечити умови фізичного, психічного, соціального та духовного комфорту, що сприяють продуктивній навчально-пізнавальній та практичній діяльності учасників освітнього процесу, заснованій на науковій організації праці та культурі здорового способу життя особистості.

Курс «Літературне читання» в початковій школі передбачає реалізацію здоров'язбережувальних технологій навчання у процесі формування навичок виразного читання, зокрема техніки читання, важливим фактором якої є дихання. Саме від правильного дихання залежить сила та рівномірність звучання мови, а також зміст і мелодійність мовлення. Дихання безпосередньо пов'язане з паузами, а паузи відповідно – зі змістом літературного твору, адже членують потік мовлення на мовні такти. Часте набирання повітря у процесі читання створює нічим не виправдані паузи, що зі свого боку впливає на зрозумілість та мелодійність мовлення. Дихання зі значними інтервалами позбавляє читця можливості робити необхідні за змістом паузи і зрештою призводить до монотонного мовлення. Отже, дихання забезпечуватиме виразність читання лише у тому випадку, якщо читець правильно ним керуватиме, підпорядковуючи дихання потребам відтворення змісту читаного твору або висловлювання власної думки, насамперед настроїв, переживань персонажів твору.

Виокремлюють чотири типи дихання: ключичне, грудне, діафрагмальне, комбіноване. Охарактеризуємо їх докладніше:

- ключичне дихання – повітрям заповнюються лише верхні ділянки легень, а як наслідок – високо здійснюються плечі, а за ними – ключиці, лопатки та верхні ребра;

- грудне дихання – повітрям наповнюється середня частина легень, при цьому грудна клітка розширюється, живіт втягується, внаслідок чого в легені надходить недостатня кількість повітря, щоб заповнити їх верхню і нижню частини;

- діафрагмальне дихання – діафрагма, скорочуючись, осідає на черевну порожнину, внаслідок чого нижні ребра розсовуються, живіт подається вперед (таке дихання вважається неправильним, оскільки верхня й середня частини легень залишаються пасивними й недостатньо вентилуються);

- комбіноване (діафрагмально-грудне) дихання – найбільш доцільний тип дихання, адже саме завдяки йому під час видиху легені значною мірою насичуються повітрям, забезпечуючи еластичну роботу м'язів діафрагми, що дає змогу раціонально використовувати повітряний потік.

Як свідчить аналіз фахової психолого-педагогічної та медичної літератури, молодшим школярам властиве переважно ключичне дихання. У цьому віці ще відносно слабкі дихальні м'язи, купол діафрагми вищий, ніж у дорослих, що утруднює роботу серця й легень [5, с. 208]. Оскільки життєва ємність легень невелика (1300-1500 мл), через нерозвиненість грудної клітки повітрям наповнюється лише верхня частина легень. Недостатня глибина дихання компенсується порівняно більшою його частотою – 20-22 разів за хвилину.

Таким чином, молодші школярі дихають частіше, ніж необхідно, оскільки в легені надходить незначна кількість повітря. У 7-8 років дихання дітей може ускладнюватися наявністю вузьких носових ходів або розростанням пухкої аденоїдної тканини, що призводить до захворювань дихальної системи, які є найбільш поширеними в учнів початкової школи.

Оскільки дихання, з одного боку, – акт рефлекторний, що відбувається поза свідомістю людини, виконуючи функцію газообміну в організмі, а з іншого – процес керований, пов'язаний з вимовою [8, с. 17], то доцільним є застосування фізичних вправ (так званої фізіологічної підготовки) для розвитку органів дихання молодших школярів. Науковці, зокрема Г. Бондаренко, Г. Коляденко, С. Куц, П. Сидоренко, стверджують, що саме молодший шкільний вік – найперспективніший із погляду формування правильного (комбінованого) типу дихання [5; 10].

Завдяки спеціальним фізичним вправам у легенях інтенсифікується газообмін з еритроцитами крові через стінки альвеол. Збагачена киснем і поживними речовинами кров надходить до капілярів, активізуються хімічні процеси, які потребують додаткового кисню, що позитивно впливає на внутрішні органи, а отже, сприяє зміцненню здоров'я дітей [12, с. 38].

Для керованого комбінованого дихання (фонаційного, співацького) притаманні такі ознаки: регулюється дихальним центром головного мозку; є енергетичною базою мовлення; добір нової порції повітря (вдих) у процесі мовлення швидкий, енергійний (у 10-15 разів коротший, ніж видих), але найголовніше – непомітний для аудиторії; м'язи грудної клітки не розслаблюються відразу після видиху, як це буває при рефлекторному акті, а поступово, за потребою, підпорядковуються волі читця; видих «організований» (потік повітря, що видихається, «фокусується» в одній точці); розподілений тривалий видих – уміння усвідомлено ділити весь об'єм видихуваного повітря на рівномірні відрізки (порції).

Отже, звести роботу дихального апарату до автоматизму, використовуючи комбінований тип дихання, – означає підкорити процес дихання волі учня, який зі свого боку вирішує певну навчальну задачу з виразного читання [4].

Формуванню правильного (комбінованого) типу дихання сприяють різноманітні вправи.

І. Вправи на формування вміння керувати роботою м'язів дихального апарату, зокрема вироблення або закріплення комбінованого дихання.

Вправа «Сніжинка». Візьміть маленький шматочок вати, який виконуватиме роль сніжинки. Видихайте через ніс. Якомога довше ніжно дмухайте на сніжинку округленими губами. Те саме можна зробити з паперовим літачком (метеликом), що прив'язаний за ниточку.

Вправа «Водолаз». Уявіть, що ви пірнаєте на глибину. Вдихніть велику кількість повітря, затримайте його якомога довше, а потім повільно видихайте невеликими порціями та промовляйте: «*Бі-бе-ба-бо-бу-би*».

Вдихніть велику кількість повітря, затримайте його якомога довше, а потім швидко видихайте невеликими порціями та промовляйте: «*Бі-бе-ба-бо-бу-би*».

Вправа «Передай звуками». Передайте голосом звуки: свист вітру («с – с – с»); каркання ворони («*кар – кар – кар*»); дзижчання комара: («*дз – дз – дз*»); шум вітру («*ш – ш – ш*»); звук пожежної машини; рик лева тощо.

Вправа «Підкорюємо хмарочос». Уявіть, що ви зі своїми друзями крокуєте вгору сходами хмарочоса. Друзі втомилися. Аби підбадьорити їх, ви починаєте наспівувати гаму: *«Перший поверх. Другий поверх. Третій поверх... Одинадцятий поверх. Дванадцятий поверх...»*. Звук направляйте не вперед, а вгору. Слова вимовляйте все вищим і вищим тоном.

II. Вправи на скорочення вдиху і продовження видиху.

Вправа «Духмяна троянда». Уявіть, що перед вами – духмяна троянда. На рахунок «один-два» вдихніть її аромат, затримайте дихання, а потім починайте повільно видихати, щоб довше зберегти запах квітки.

Вправа «Свічечка». Уявіть, що ви тримаєте запалену свічечку. Вдихніть, а потім повільно й легко видихайте. Слідкуйте, щоб полум'я не затремтіло.

Вдихніть і видихайте повільно та сильно, щоб полум'я відхилилося, але не погасло.

Вдихніть і видихайте енергійно, різко, щоб загасити свічку.

Вправа «Диктор». Сядьте спокійно, розслабтеся. Кожен віршований рядок читайте на одному видиху. Повітря набирайте після кожного рядка:

Вдих. На видиху: *На леваду я пішла б, ціла купа там кульбаб –*

Вдих. На видиху: *Ніби сонечка малі посідали на землі.*

Вдих. На видиху: *Я нарвала б тих квіток та сплела б собі вінок,*

Вдих. На видиху: *Щоб і я була в вінку наче квітка на лужку. (Н. Забіла)*

Вправа «Сопілочка». Глибоко через ніс вдихніть повітря та промовляйте: *«На сопілку губи схожі. Ми на ній пограти можем»*.

Поступово видихайте повітря: *«Ду-ду-ду, ду-ду-ду, ду-ду-ду, ду-ду-ду»*.

III. Вправи на формування вміння керувати диханням у процесі мовлення (читання, переказування) тобто підпорядковувати дихання вимогам тексту.

Вправа «Маятник». Вдихніть, затримайте повітря, а на видиху читайте прислів'я. Поступово збільшуйте темп.

Вдих. Затримка дихання. На видиху: *Хто людям добра бажає – той і сам має.*

Вправа «Читаємо навпаки». Повільно й глибоко наберіть через ніс повітря, на видиху прочитайте скоромовку зліва направо, а потім навпаки – справа наліво. Читайте скоромовку декілька разів, постійно прискорюючи темп. Використовуйте різні види інтонації (радість, сум, здивування, захоплення, переляк, жарт, запитання, спонування).

Зліва направо:

Прибігла Мишка до Мишка: «Позич горішків півмишка!»

Мишко всміхається до мишки: «А принеси медку півмишки!»

Справа наліво:

«Півмишки медку принеси а»: Мишки до всміхається Мишко.

«Півмишка горішків позич»: Мишка до Мишка прибігла.

Як зазначає Л. Мякотіна, під час виконання вправ на постановку комбінованого типу дихання потрібно, зокрема, дотримуватися таких рекомендацій: добре провітрити клас; до наступної вправи переходити лише тоді, коли засвоєна попередня, адже суть вправ –

не в тому, щоб навчити дітей набирати в легені значний об'єм повітря при вдиху, а у формуванні навичок найбільш раціонального використання оптимального запасу набраного повітря в процесі мовлення [7].

Дихальний процес у ході виконання вправ слід здійснювати повільно, щоб м'язи звикли до систематичної напруги й можна було чітко контролювати правильність відчуттів, запам'ятати ці відчуття та їх послідовність, довівши всю процедуру до автоматизму [12, с. 39].

На уроці літературного читання рекомендується виконувати 2-3 вправи на розвиток комбінованого типу дихання, а кожну вправу повторювати по 3-4 рази.

Зауважимо також, що одним із прийомів ефективного оволодіння диханням є заучування текстів напам'ять або їх багаторазове читання. Це дає змогу читчеві контролювати своє дихання, віднаходячи таким чином оптимальний варіант звучання тексту.

Для забезпечення ефективності процесу навчання комбінованого типу дихання необхідно враховувати вікові особливості молодших школярів, а саме: роль другої сигнальної системи; активного формування чуттєвої сфери; утворення нових тимчасових зв'язків, які за умови цілеспрямованого вправляння переходять у стійкі структурні одиниці [12, с. 41]. На уроках літературного читання в процесі опрацювання прозових та поетичних творів через емоційно яскраві образи школярі вчаться сприймати й передавати красу художнього слова, збагачуючи духовно-емоційну сферу особистості. Це створює передумови для результативного процесу постановки правильного дихання й розвитку творчих здібностей учнів одночасно з реалізацією здоров'язбережувального підходу до навчання молодших школярів.

Висновки. Таким чином, формування навичок виразного читання молодших школярів та реалізація здоров'язбережувальних технологій освіти у процесі розвитку комбінованого типу дихання на уроках літературного читання є процесом взаємопов'язаним, взаємозумовленим, взаєморезультативним.

Перспективу подальших розвідок вбачаємо у розробленні системи офтальмологічних вправ із метою профілактики захворювань органів зору в молодших школярів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державний стандарт початкової загальної освіти від 20.04.2011 № 462 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/462-2011>.
2. Державний стандарт початкової освіти // Початкова освіта. – 2018. – № 10. – С. 7–32.
3. Здоров'язбережувальні освітні технології в початковій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nadoest.com/zdorovyazberejuvaleni-osvitni-tehnologiyi-u-pochatkovij-shkoli>
4. Зміст та завдання розвитку дикції у початковій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.startpedahohika.com/sotems-3-2.html>.
5. Коляденко Г. Анатомія людини / Г. Коляденко. – Київ : Либідь, 2014. – 384 с.
6. Лещенко Т. В. Використання інноваційних ідей здоров'язберігаючих технологій на уроках та в позаурочний час [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://metodconf-cznvk.blogspot.com/2016/04/blog-post_1.html.

7. Мякотіна Л. П. Дихальні здоров'язберігаючі технології на уроках читання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nadoest.com/dihaleni-zdorovyezberigayuchi-tehnologiyi-na-urokah-chitannya>.

8. Олійник Г. А. Виразне читання. Основи теорії / Г. А. Олійник. – Київ : Вища школа, 1995. – 207 с.

9. Підлужна Г. В. Лінгвометодичні аспекти формування виразності читання в молодших школярів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.google.com.ua/search?q=%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%8F+%D0%>.

10. Осадченко Т. Створення здоров'язбережувального середовища початкової школи: практичний порадник / Т. Осадченко. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. – 234 с.

11. Сидоренко П. І. Анатомія та фізіологія людини / П. І. Сидоренко, Г. О. Бондаренко, С. О. Куц. – Київ : Медицина, 2009. – 248 с.

12. Чорний С. Вправи для розвитку співацького дихання молодших школярів / С. Чорний // Початкова школа. – 2017. – № 12. – С. 38-41.

Дата надходження до редакції: 27.09.2018 р.

УДК 37.111.11

Любов ТАРАБАСОВА,

кандидат філософських наук,

доцент кафедри дошкільної та початкової освіти

КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти»

Дніпропетровської обласної ради, м. Дніпро

ЖИТТЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті теоретично обґрунтовано поняття «компетентнісний підхід» та його роль у формуванні особистості дитини в дошкільному віці; окреслено дефініцію «компетентність». Розглянуто параметри та характеристики життєвої компетентності дітей дошкільного віку в контексті Державного стандарту дошкільної освіти. Виявлено, що життєво компетентна дитина вміє отримувати потрібну їй інформацію, адекватно реагувати на життєві події, здатна застосовувати здобуті раніше знання в нових умовах. Представлено освітні лінії, за якими відбувається формування життєвих компетенцій дітей дошкільного віку.

Ключові слова: компетенція, компетентність, Базовий компонент дошкільної освіти, освітні лінії.

В статье теоретически обосновано понятие компетентностного подхода и его роль в формировании личности ребенка в дошкольном возрасте; обозначено дефиницию «компетентность». Рассмотрены параметры и характеристики жизненной компетентности детей дошкольного возраста в контексте Государственного стандарта дошкольного образования. Определено, что жизненно компетентный ребенок умеет получать нужную ему информацию, адекватно реагировать на жизненные события, способен применять полученные ранее знания в новых условиях. Представлены образовательные линии, по которым происходит формирование жизненных компетенций детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: компетенция, компетентность, Базовый компонент дошкольного образования, образовательные линии.

In the article the concept of competence approach and its role in formation of the child's personality in the preschool age are theoretically substantiated; the notions of «competence» are indicated. The parameters and characteristics of life competence of preschool children in the context of the State standard of preschool education are considered. It is revealed that a competently competent child is able to receive the information he needs, adequately react to life events, is able to apply knowledge obtained in the new conditions. The educational lines, which lead to the formation of vital competencies of preschool children, are presented.

Key words: competence, competence, basic component of preschool education, educational lines.

Постановка проблеми. У національній та європейській педагогіці все більше уваги приділяється концепції компетентнісного підходу, основна ідея якого полягає у формуванні особистості, здатної в непростих умовах сучасного життя діяти адекватно та не боятися брати на себе відповідальність. Компетентна особистість – життєздатна, вольова, оптимістична, зорієнтована на життєвий успіх – схильна діяти логічно і раціонально, оновлювати свої знання, збагачувати досвід, проявляти гнучкість, самовдосконалюватися впродовж усього життя.

Інтеграція в сучасне суспільство і знаходження свого місця в житті вимагають значних зусиль і компетенцій від будь-якої людини. Для цього потрібно чимало знати, вміти та постійно поглиблювати й оновлювати свої знання, вирішувати численні проблеми не лише на роботі, а й в особистому житті.